

Je přímá volba „vějička“?

K poznámce Jiřího Němce (LISTY, č.4/2010)

Autor zůstává ve svých úvahách o přímé volbě starosty či prezidenta v abstraktní rovině jakéhosi modelu; nebere v úvahu reálný stav naší neduživé demokracie.

Po celé minulé volební období byla činnost dolní komory parlamentu v podstatě paralyzována. Parlament si nebyl schopen zvolit předsedu; nakonec byl ustaven „dočasný“ předseda Vlček, který ke konci volebního období musel odstoupit, a parlament řídila na posledních schůzích místopředsedkyně Němcová. Sněmovna byla rozdělena na dva nesmiřitelné tábory, které vedly jakousi taktickou válku. Díky svému povolání jsem mohl v noci sledovat záznamy jednání parlamentu; podle mého odhadu asi 80% vystoupení bylo zcela bezobsažných. Jejich účel byl buď taktický (obstrukce), nebo se poslanec potřeboval z nějakého důvodu „zviditelnit“. Výsledkem byla půlroční vládní krize, kterou se podařilo překonat díky dvěma rebelujícím poslancům ČSSD, kterým se dostalo veřejné označení „přeběhlíci“, a jejich čin byl nazván „politickou korupcí“, ač patrně hlasovali podle svého svědomí¹.

Při volbě prezidenta republiky se utkali ve dvou kolech dosavadní prezident Václav Klaus a ekonom Jan Švejnar. Václav Klaus vyhrál nejtěsnějším poměrem a později se objevil v médiích záběr z bezpečnostní kamery, který ukazoval schůzku „mužů v pozadí“. Bezpečnostní pracovník, který se o to zasloužil, byl disciplinárně potrestán, ačkoli to byl vlastně chvályhodný čin – pomohl pročistit společenské ovzduší. Spravedlnost bývá bohužel slepá. Nynější vicepremiér Schwarzenberg nazval tento způsob volby „záchodkovou volbou“. Záchod může sloužit k nejrůznějším účelům: žáci tam chodí kouřit, konzervatoristé tam cvičí na housle. Proč by se záchody nemohly používat k tajným jednáním? Kamery tam asi nejsou.

Podplácení poslanců se dá těžko přímo prokázat; řada skutečností však svědčí o tom, že je poslanci považují (považovali?) za běžnou věc. Jsou to např. „přílepký“ k zákonům nebo výše zmíněná slova o „politické korupci“. Jeden poslanec dokonce uváděl na svém volebním billboardu, že dokáže protlačit sněmovnou takový či onaký zákon. Takovýto parlament asi těžko může rozřešit korupční skandály typu Grippen, nebo podvody s akademickými tituly...

Přímá volba prezidenta, která se praktikuje i v jiných státech EU, by byla pro občany atraktivnější a dodala by prezidentskému úřadu větší vážnost. Myslím, že se nemusíme obávat „silnějšího“ prezidenta; jsme koneckonců členy Evropské unie, takže jsme svázáni jistými pravidly. Až bude naše společnost na vyšší morální úrovni a zvolí si důvěryhodné poslance, potom se můžeme vrátit k volbě nepřímé.

V Davli 16. srpna 2010

Ing. Jan Matys

¹ Alespoň nikdo neprokázal, že by byli za to zapláceni či získali jinou výhodu